

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Prima est imita[n]da iusticie p[er]fectio. quo[...] vic[um] p[er]fectus fuit
in iusticia seu [vir]tute

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Phil. iij. Gaudete in dño semp. Et Ps. Letamini iusti in dño. Et in p̄sumptis p̄bis. Letabit iustus in dño. Hoc aut̄ ad p̄s sp̄cialiter dicitur d̄ glosa martyre thoma q̄ iustissimus fuit et pro iusticijsq; ad mortē certavit q̄ dū vīveret in solo dño letabat et nunc cū angelis in dño letat et sine fine letabitur. Ut aut̄ videam q̄ iust? fuerit glosus iste thomas tres sunt sue iusticie declarande p̄mentie.

Prima est imitanda iusticie p̄fectio. quō vīz p̄fectus fuit in iusticia seu p̄tute

Secda ē admiranda iusticie defensio. quō vīz virilit̄ defēdit iusticiā et libratē eccl̄ie.

Tertia est v̄neranda iusticie declaratio. quō vīz declaravit dñs multipl̄ puritatē et veritatē sue iusticie.

Prima igit̄ est excellentia p̄fectōis imitande. Prouer. xv. In abundāti iusticia p̄tus maria. Fuit aut̄ in beato thoma triplex p̄fectio iusticie siue virtutis.

- Prima est p̄fectio retractiua**
- Secda est p̄fectio directiua**
- Tertia est p̄fectio erectiua**

Prima est p̄fectio retractiua q̄ sc̄p̄m retrahit ab oī impedi-mento p̄tutis: ab omnib; s; q̄ hūanū anī- mū ad p̄tū allēciunt et a viā dei impediūt q̄ potissime sūt trīa. s; diuitie: delit̄ie: et ho- nores siue eminentie. **Primo** itaq; anī- mū suū retrahit a diuitiaz cupiditate p̄ cō- temp̄tū mundanoz. De solo em̄ ch̄i amo- re pariter et honore curabat. q. d. cū paulo illud **Phil. iij.** Dia arbitrat̄ sum vt stercora- rare cōm̄ lucrificā q̄ ip̄e natus fuerit ex parentib; diuissimis et illustrib; in **Lon-** donensi ciuitate. Contemp̄t̄ q̄ppe diuitia- rū multū est necessariū ad nutriendā et con- seruandā hoīs iusticiam. qz sic d̄. **i. Tim. vj.** Radix oīm maloꝝ cupiditas. et **Pro- uer. xxvij.** Qui festinat ditari non erit in- nocens. **Secdo** a delit̄iaz voluptate per- vite austeritatem. Nam sic d̄. **Prouer. xxix.** Qui delicatē et puericia nutrit seruū suū. id est corpus p̄tium postea illū sentiet cō- tumacē. **Hec ibi.** Idcirco br̄s Thomas temperat̄ multū erat in cibis et potibus sciens illud esse v̄p̄. qd̄ h̄. **Prouer. xx. Lu-**

curiosa res est vinū et tumultuosa ebriet- tas. q̄cumq; his delectat̄ non erit sapiens. **Hec ibi.** Posteaq; aut̄ factus est eps can- nem mltis ieiunjs macerabat: cilitū etiā semp gerens ad carnē et femoralia c̄ficia vīz ad poplices. Est aut̄ p̄fecto necessa- ria carnīs maceratio et carnal̄ abdicatio vo- luptatis ad hoc vt fiat hō iustus et p̄tuo- sus. Nam sic dicit **Job. xxvij.** Non inue- nitur sapia in terra suauiter viuentiū. **Hec ibi.** S; heu heu q̄multa sūt q̄ corp̄i nimis indulgent: paz aut̄ nihil de ania curantef; multo ampl̄ corp̄is q̄ anie detrimentoz formidantes. Tales sunt nimis carnales q̄ vt dicit ps. Trepidauerunt timore vbi non erat timor. Et certe plerunq; tales ex sola opinione infirmant. **Un̄ narrat Auḡ** cenna de quodaz q̄ d̄m̄ timuit leprā q̄ ex solo timore leprosus est effectus. **Seneca.** Plura nos terrent q̄ premant. et plus opi- nione q̄ re laboramus. **Hec ille.** Tales sūt sic equus vmbriatilis q̄ ad sonitū folij vel ad volatū aulis terref. Bonum igit̄ estz eis p̄sillum vt de corpe suo facerent sic faciūt armigeri de equo vmbrianti. **Urgent ei eoz calcarib; et transire compellunt p̄ loca q̄ for- midat.** Sic tu corpus tuum ad ardua cō- gas. Sed pauci hoc volunt facere: s; sicut dicit **Gregori⁹.** Omnes suis vicijs fauet et quod ad voluptatem cōporis faciūt ad necessitatis referunt actionem sub specie virtutis vicium voluptatis excusantes. **Hec Gregorius.** **Tertio** ab honozum ambitiositate per p̄fundam humilitatē. **Ecc̄i. xj.** In die honozis tui ne extollaris. **Hec ibi.** Hoc attendens beatus thomas episcopus factus solebat in secretiori celi- lula tredecim pauperum pedes proprijs manibus curuare: q; genibus abluere: et cuiuslibet eozum quattuor argenteos dare. **Ecc̄i. iij.** Quanto magnus es humiliā te in omnibus et coram deo inuenies grati- am. **Hec ibi.** Ad hoc p̄fecto vt fiat hō- mo p̄fecte virtuosus et iustus necessaria est sibi humilitas et mundani honozis vī lipensio. quia vt dicit **Psalm̄.** Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus. Et recte com- paratur iumentis insipientibus q̄z mun- dani delectatur honozibus qz nō attendit neq; considerat ipsius honozis vanitā

¶ Ber. de sctō Thoma Cantu

tem et instabilitate. Ps. Uidi impiū exaltatū et eleuatū et c. et trāsiit et ecce nō erat. Itē nō attēdit q̄ honor mūdān^o ambrosiū deiciat in p̄tīm et tādē in infernum. Arb^o paulatim et cū difficultate exaltat: sed repēte statū ventoz deiciat. Sic Paulatim ascēdisti: sed nō paulatim descendes imo tanq̄ fulgur et alt^o sathanas. Hec gre^o. Itē nō attēdit q̄ q̄ ponit pedē suū sup vacuū v^o fouē: statim alta deserit et i^o ima cadit. Sic q̄ affectū suū ponit i^o vanitate rerū spaliū v^o dignitatū cito deū deserit et in culpā cadit. Ps. Detecisti eos dū alleuarent et c. Itē nō attēdit q̄ cornicula q̄ nō pōt frāgere nucē in altū portat vt fortius cadat et frāgat. sic diabolus i^o dignitatib^o eleuat aliquē que aq̄ pōt poterat vincere vt in p̄tīm deiciat. Itē statuit chīm sup pīna culū repli Dat. iij. Et Job. xxx. Eleuasti me et q̄i sup vērū ponēs elisisti me valde. Hec ibi. Itē nō attēdit q̄ aqlā alte volantē facit cadauer descendere velociter. sic boiem q̄ alta vturis et p̄tēplatois ascēdit: dignitas v^o p̄tēplatis voluptas. Ps. Ascendit vīq̄ ad celos et descendit vīq̄ ad abyssos. Itē nō attēdit q̄ capa pluuias dū p̄ponit alijs vestib^o eo q̄ charior habeat: sed vt sola det petitur et alia vestimta mūda custodiant. sic homi in platiōe. qz expe dit vt v^o moriat p̄ p̄p̄o tē. vt dī Joā. xj. Considerauit itaq̄ glōsios thomas qm̄ ex vitijs prauarū delictijs turpia: et ex hōi^o morib^o yana pcedūt: vt dī Innocē. iij. li. de vilitate cōditōis hūane. Ideo suū animū ab eis abstraxit. Ecce. ij. Cogitauit i^o corde meo abstrahere a vino carnem meā vt animū meū trāsferre ad sapiāz: deuitareq̄ stulticiā. hec ibi A vino inq̄. i. ab oi^o mūdana delectatione.

Secunda est pfectio directus. Prover. xj. Iusticia simplicet dirigit viā et in impietate sua corruet impius. Hec ibi. Hmōi autē directio fit per sapiam: prudentiā: et sciam q̄ p̄ficiūt intellectiuam potētiā: et habēt dirigere affectū circa humana agibilia: et sic p̄ficiūt iusticiā hominis dirigēdo. Itē Eccl. xiiij. postq̄ dī sapiēs Huius viri q̄ in sapia morabit. subdit: et q̄ iusticia meditabit et i^o sensū cogitabit et p̄tēplationē dei. vt vīq̄ sp̄ habeat dei timo

rem q̄ iustificabit hōiem. Eccl. j. Qui sine timore est nō potit iustificari. Fuit autē brūs thomas vir sapiētissim^o atq̄ prudētissim^o. Vñ cū recessisset a curia regis et ab archiepo cantuariē. theobaldo noie/ cui se cōmiserat esset archidiacon^o p̄stitit: ad p̄ces ipsius archiepi ad regē curiā rediit: et cancellariā suscepit: vt prudentia sua malig^o gnoz in eccliam phiberet insult^o. Sic etiā scientia illuminat^o erat vt inauditas et difficiles q̄stōes dissolueret. qd̄ multi litteratōres tantā in eo p̄funditatē scie admira^o res ascribebāt. Exēplo inq̄. et^o studēam habere diuine legē sapiam: vite hūane cure cūa. Iosue. j. Nō recedat volumē legis de ore tuo: sed meditaberis in eo diebus ac noctib^o vt custodias et facias oia q̄ scripta sunt in eo. Tūc diriges viā tuā et intelliges eam. hec ibi. Habeam^o itaq̄ sapiam et prudentiā vt sic dirigi valeam^o p̄ viā iusticie: sed non sit hec prudentia sine simplicitate. Dat. x. Estote prudētes sicut serpēs: et simplices sic colūbe. q̄a sicut dī p̄tēplō. xj. Simplicitas iustoz dirigit eos.

Tertia est pfectio erectiua siue eleuatiua. Prover. xiiij. Iusticia eleuat gētē. et apls hortat heb. xij. Remissis manus et soluta genua erigite: et gressus rectos facite pedib^o vris. Hec ibi. Danua remissa significat ocū. et solutio genuū significat debilitatē respectu mali tolerādi. Dicit q̄ apls Erigite manus remissas ad bona opandū: et genua soluta erigite et fortificate ad labore debitū sustinēdū: et gressus rectos facite pedib^o vris. i. affectiōib^o q̄ in deum p̄sūs debēt erigi: tūc eū est rectitudo in eis. Et hec rectitudo eleuatiōis siue erectōis mēt^o hūane in deū p̄ficiūt iusticiā: Ideo Ps. postq̄ dī. Exultate iusti in dño. subdit: rectos decet collaudatio. Et itē. cū dī. Letami in dño et exultate iusti. subiungit: et glāmi oēs recti corde. Sicut postea q̄ dixit. Letabit iusti in dño et sperabit in eo. addit: et laudabunt oēs recti corde. q̄i inuēs rectitudines cordis p̄fectionē esse iusticie. Hāc autē p̄fectionē erectiuam habuit glōsios Thomas Ep̄m in deū erigebat et se totū ad supna erectēbat. Et h̄ p̄cipue facebat p̄ triplicē excellentiā virtuosam. Primo p̄ excellentiā

contemplatiue deuotōis. Deuotio em̄ (vt dicit Hugo) de frute or̄ ad̄ est p̄ r̄ hu milis affect̄ i deū. Erat q̄ppe gl̄iosus thomas vir deuotissim̄ iugiter orationi atq; contemplatiōi vacans. Hanc aut̄ deuotioez p̄cipue studebat adq̄rere r̄ adau gere ex tribus. **P**rimo ex sacra lectiōe. Sepe ei legebat nō tā p̄ informatiōe intellect̄ q̄ exercitiōe affect̄. Sacra nāq; lectio quā aliq̄s p̄cipit: aut legēdo: aut p̄dicādo: aut audiēdo parit sciam r̄ cognitiōē. Sicut aut̄ dicit Hugo in li. de frute orandi. Scia siue cognitiō cōpunctiōē parit. Qui em̄ addit sciam: addit r̄ dolorē. quia q̄nto maḡ hō mo mala sua intelligit: tanto amplī suspirat r̄ gemit. Cōpunctio aut̄ parit desiderii fugat: r̄ deuotionem parit. hec Hugo.

Secundo ex iterna meditatiōe. Hugo vbi s̄. Quisquis meditatiōib; an̄ tps orōnis animū suū exercuerit: nec improvidus foras fuit: nec tepidus ad orationē venit. hec ille. **T**ertio ex solitaria conditione. **T**hōm. iij. Sedebit solitari r̄ tacebit: qz leuauit se sup se. hec ibi. Br̄us itaq; thomas solitudinē diligebat: sac̄ meditatio n̄b; ac lectiōib; sepe vacabat. **I**do semp maḡ ac maḡ in deuotōis affectu p̄ficiēbat: q̄ quā assidue sursum agebat in deum et sp̄m suū sibi p̄ntem exhibebat. Sic aut̄ referre solitus erat a matre didicit deuotiōē: r̄ matre dñi tanq; patrōnā inuocare. et sic a matre deuotiōē partim accepit.

Secundo p̄pter excellentiā transformatiue cōpassiōis: qua vitz ch̄o passio cōpariebatur r̄ in eū tot̄ transformabat. Sic q̄ppe in lacrymosa cōpassiōe affluebat in altaris officio acti corporeis oculis corā positiōem dñicā cerneret passiōē. Potuit itaq; dicere cum Paulo Gal. ij. Ch̄o confixus sum cruce. Et itez gal. vj. Vbi absit gloriari nisi in cruce dñi n̄ri iesu ch̄i. **T**ertio p̄ excellentiā charitatiue affectōis quā pro deo seipm̄ totū exposuit et sua r̄ suos cōtempserit: et se totū per amoris affectū feruentissimū deo vnicebat. In quo p̄cipue cōsistit sp̄ialis p̄fectiō. Ideo dicit Ps̄. Vbi aut̄ adherere deo bonū est. Et p̄fecta aut̄ charitate ad deū mirabilr̄ afficiebat necessitatib; p̄rimo: quibus semp miserē cordiā r̄ officia pietatis exhibebat. Pau perib; q̄ppe semp cōpariebatur affectu: et

vt poterat subueniebat effectū. Ideo pot̄ dicere cum beato Job illud Job. xxx. Gloriam quādam super eo qui afflictus erat: et aia mea cōpariebatur paup̄i. hec ibi. Itaq; exemplo b̄i Thomae arēdite que d̄ Paulus Heb. xij. Charitas fraternitatē maneat in vobis: et hospitalitatē nolite oblitisci per hanc em̄ placuerunt qdā. Et itez ibidem. Beneficiē r̄ cōionis nolite oblitisci. Talib; em̄ hostijs p̄meret deus. hec ibi. Auḡ. Considerate fr̄es q̄ multi subitō bona omnia p̄diderūt que studiose recondēbāt: r̄ q̄ntū tales penituerūt qz non audierūt consiliū dñi: da paup̄ib; r̄ habebis thesaur̄ in celo. Chrysost. Illuc cōgrega substantiā tuā vbi patriā hēs. Qui em̄ collocat thesaur̄ in terra: non habet quid speret in celo. Et q̄ em̄ respiciat celū vbi nihil habes repositū: Quis iudicaret pauperē diuitē cui in alieno hospitiō seruif auaro r̄ argento in mensa: r̄ nihil licet ei extra portare: Job. xxvij. Diues cū dormierit nihil secum aufert: aperiet oculos suos r̄ nihil inueniet. Nō sunt bona hoīs q̄ secum ferre non potest. Sola misericōdia comes est def̄ictor̄. Hoc igit̄ tuū reputa qd̄ pauper̄ abus ero gasti. Quicq; p̄ mūdo fecerit: totum p̄ditū habet. Dandus est tanq; bursa p̄forata vbi qc̄quid apponit totum elabit. Aggei. j. Qui p̄gregauit merces m̄ sit eas in saccum perisum. Libet̄ ponunt mercatores numos suos in mercib; maḡ lucratiuis: r̄ in terra maḡ fertili tacitur sc̄men. Sic r̄ tu substantiā tuā ibi pone vnde poteris maiora lucra colligere. Charitas p̄fecto fraternitatē que pauper̄ necessitati bus intrēdit: multū facit ad p̄fectiōem virtutis r̄ iusticiē. Vñ postq; dicit Ps̄. Disp̄sit dedit paup̄ib; addit: iusticia ei⁹ manet in seculum seculi. Et ibidem. Focūdus hō qui miseret et cōmodat r̄ c. Et sequit̄. In memoria eterna erit iust⁹ r̄ c.

Secunda excellentia quam habuit gloriosus Thomas in iusticia est excellentia defensionis admirande. Semper em̄ defendit iusticiā r̄ pro ea certauit vsq; ad mortem. Eccl. iij. Usq; ad mortē certa p̄ iusticia. Et em̄ videam⁹ q̄ modo gl̄iosus thomas viriliter defendit iusticiā: tria sunt nobis contemplanda.

Primū est iniusta p̄secutiōis occasio